

Zajímavosti v obci Velký Vřešťov

Víte, že se nad Velkým Vřešťovem na kopci vypínal hrad, jehož majitelem byl v husitském období správce a vladař Království českého a Markrabství moravského Aleš Vřešťovský z Rýzmburka? Ale majitelem hradu byl také voják Jan Karel Špork, který sloužil v bavorské armádě, jež porazila Čechy a Moravany v roce 1620 na Bílé hoře a zadusila tak na tři století náboženské svobody i rozvoj českého národa.

Do Velkého Vřešťova, který obývaly i významné osobnosti českých dějin, se vyplatí vyrazit na výlet či strávit příjemný pobyt na břehu místního rybníka v oblíbeném autokempu. Místní rybník rybáři milují.

Nejlepší způsob jak poznat zajímavosti přímo v obci je vydat se po naučné stezce nazvané **Po stopách vřešťovské krásy**. Celkem ujdete necelé tři kilometry pohodlnými cestami a pěšinami, prohlédnete si zajímavá místa i přírodu v bezprostředním okolí obce. Trasa je vhodná i pro malé děti či pro jízdu s kočárky. Výlet vám zabere zhruba hodinu a vrátíte se znovu do autokempu, odkud jste vyšli. Tam se můžete občerstvit, vykoupat nebo jen tak odpočívat na břehu rybníka.

Naučná stezka

Po stopách vřešťovské krásy

K dispozici je mapka, která vám bude užitečným vodítkem. Dostanete ji v prodejnách autokempu.

Pohled na Velkovřešťovský rybník

Trasa stezky

- Stanoviště 1: Kemp
- Stanoviště 2: Náves Velkého Vřešťova
- Stanoviště 3: Zřícenina hradu
- Stanoviště 4: Studánka v Háji svobody
- Stanoviště 5: Malého mlýn ve Velkém Vřešťově

Obr. mapka

Mapka Velkého Vřešťova s vyznačenou trasou

STANOVIŠTĚ 1 (GPS: 50°21'0,2"N, 15°45'12,21" E)

Kemp a rybník

Oblíbený kemp, který je ve vlastnictví obce, se nachází na severovýchodním břehu Velkovřešťovského rybníka, kde začíná naše naučná stezka. Na travnatém břehu jsou k dispozici dvou až čtyřlůžkové chatky a obytné buňky. Pobyt je možné strávit v karavanech i ve vlastních stanech. Areál je vybaven sociálním zařízením včetně sprch s teplou a studenou vodou, stánky s občerstvením a se základními potravinami. V kempu je možné si na určených místech zapálit oheň, dřevo lze zakoupit v recepci. Pro sportovní vyžití je k dispozici místo pro plážový volejbal, stoly pro ping-pong, a pro děti hřiště s prolézačkami. Je možné si zapůjčit jízdní kolo, loďku či vodní šlapadlo.

Velkovřešťovský rybník dostal svoji konečnou podobu v roce 1964. Původně bylo kolem obce sedm rybníků, jejichž hráze jsou mnohde ještě patrné. Z nich postupem času šest zaniklo a zůstal pouze jeden. V roce 1964 na místě jednoho z původních rybníků vznikl rybník nový o rozloze 26 hektarů, který se nazývá Velkovřešťovský. Hlavní pláž Velkovřešťovského rybníka je travnatá, dno při vstupu do vody je oblázkové.

STANOVIŠTĚ 2 (GPS: 50°21'30.547 N, 15°45'5.567 E)

Náves v obci Velký Vřešťov

Obchůdek U Čendy

Hned na začátku návsi, napravo od kostela je obchůdek se smíšeným zbožím firmy Čenda Market & Comp., kterému se říká U Čendy. K dispozici je pestrý sortiment zboží, který během roku slouží místním obyvatelům a v létě také rekreantům a chatařům. Jistě vás potěší milá a ochotná obsluha. Před obchodem je autobusová zastávka linek ve směru na Hradec Králové (22 km) a Dvůr Králové nad Labem (12 km).

Obecní škola, dnes Obecní úřad

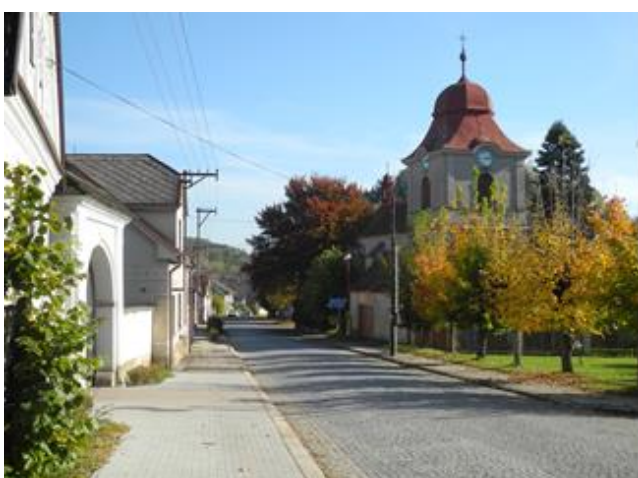

Dominantou návsi je bývalá škola, která byla postavena v roce 1878.

V budově nyní sídlí obecní úřad, knihovna, kadeřnictví a pobočka České pošty.

Poštovní úřad byl založen jako jeden z prvních v okolí v roce 1873 díky značné iniciativě obyvatel Velkého Vřešťova. První poštovním výpravčím byl Jan Jaroš. Provoz pošty byl přerušen pouze v roce 1882 asi na deset měsíců, jinak pošta funguje nepřetržitě až do dnešních dnů.

Kostel

Dominantou návsi ve Velkém Vřešťově je barokní římskokatolický kostel Věch svatých z roku 1723. Na místě stál původní kostel ze 14. století, jehož podoba se však nedochovala. Po požáru původního kostela se tehdejší majitel panství Jan Michal Špork rozhodl kostel přestavět. Nový kostel v barokním provedení byl otevřen v roce 1723. Jde o jednolodní původně gotickou stavbu, což je patrné z půdorysu a opěrných pilířů. V kostele je umístěn náhrobní kámen Věnka Kordule ze Sloupna a jeho manželky Johanky. Pod oltářem jsou údajně ostatky prvních majitelů – Rýzmburků. Kazatelna je renesanční a kostelu ji daroval v roce 1615 Jan Duchek Borovnický, úředník majitele panství Jana Kordule.

Pranýř

Městys Vřešťov měl také svůj pranýř, který stojí před kostelem a sloužil jako místo k trestání nepoctivých občanů. Bylo to místo hanby, ponížení a utrpení. Původně měl pranýř podobu dřevěného sloupu, později byl již kamenný. Lidé, kteří byli odsouzeni k trestu na pranýři, byli přivazováni ke dvěma železným kruhům. Byli vystaveni nadávkám a posměchu okolí, často bývali trestáni karabáčem či rákoskou. K tomuto trestu byli odsuzováni nepoctiví obchodníci a řemeslníci, ale také hádavé ženy.

Hospůdka

Na pravé straně návsi při pohledu od obecního úřadu je umístěn Hostinec Na podhradí, kde na návštěvníky dýchne atmosféra minulých dob.

STANOVIŠTĚ 3

(GPS: 50° 21' 22.8"N, 15° 45' 13.1 E)

Zřícenina hradu

Od dveří obecního úřadu směřuje stezka doprava (jihovýchodním směrem) k můstku přes říčku Trotinu, a pak dále do mírného kopečka směrem do Malého Vřešťova. Z původního hradu dnes zbyl jen příkrý zalesněný kopec. Místu se také říká „Na zámku“.

Pověst o založení hradu a jeho jméno

Legenda vypráví o knížeti, jenž měl jedinou dceru, která vážně onemocněla. Kníže se doslechl, že v místních hlubokých lesích žije zázračný poustevník, který by ji mohl uzdravit. Vydal se ho

hledat, ale v lesích zabloudil a po marném hledání zaslechl podivné vřeštivé zvuky. Vylezl na kopec a na stromě objevil opici, která zvuky vydávala. V blízkosti pak objevil jeskyni, kde žil poustevník. Byl rád, že ho vřešťan k poustevníkovi dovedl. Opice byla dar poustevníkovi za jeho služby v cizině. Poustevník pak dostal své pověsti zázračného léčitele a jeho dceru uzdravil. Kníže mu nabízel nejrůznější odměny, ale poustevník vše odmítl. A tak na místě, kde kníže zaslechl vřeštět opici, která ho dovedla k zázračnému léčiteli, dal vystavět hrad a nazval jej Vřešťov.

Co říkají historické prameny

První ověřená zmínka o hradu je z roku 1348, kdy na Vřešťově sídlili Rýzmburkové. Jedné větvě se pak začalo říkat Vřešťovští z Rýzmburka. Za jejich panování hrad i podhradí vzkvétaly. Z tehdejších majitelů panství byl nejvýznamnější Aleš Vřešťovský z Rýzmburka, který se proslavil za husitských válek. Po smrti Jana Žižky se stal nejvyšším hejtmánem orebitů. Na sněmu přívrženců pod obojí byl 1. prosince 1433 zvolen správcem a vladařem Království českého a Markrabství moravského a spravoval české země až do 14. srpna 1436, kdy se ujal vlády Zikmund Lucemburský. Císař pak jmenoval Aleše Vřešťovského "pouze" nejvyšším písařem a dal mu do zástavy čtyři vesnice opatovického kláštera. Dalšími majiteli hradu byl například rod Kordulů ze Sloupna. Roku 1521 prodala jediná dcera Kordule Tetaurová hrad, dvory a městečko svému strýci Purkhartovi. Po dlouhou dobu byl hrad Vřešťov zmítán politickými spory majitelů a to nesvědčilo jeho rozkvětu. Jedním z posledních šlechtických

majitelů hradu byl generál Jan Karel Špork původně z Vestfálska, který v mládí bojoval s bavorskými vojsky na Bílé hoře a udělal závratnou kariéru v císařských službách. Po jeho smrti získal hrad jeho syn Ferdinand Leopold Špork, který ho nechal nadobro zchátrat. Pak jej měla opět císařská rodina, která zbytky hradu v roce 1863 prodala továrníkovi Janu Liebigovi. Ten u bývalého hradu postavil verandu, kde se pořádaly slavnosti a koncerty. Liebig chtěl u pramene železité vody postavit lázně, ale nakonec od toho ustoupil. Nakonec majetek skončil i s Vřešťovem v c. a k. rodinném fondu, který ho držel až do vzniku Československé republiky v roce 1918.

Kopec, kde stál vřešťovský hrad, z konce 19. století

A současnost?

Už za panování rozmařilého Ferdinanda Leopolda Šporka, který jej nechal chátrat a pustnout, lidé z podhradí si začali brát kameny na stavby svých domů a postupně zříceninu rozebrali. Zbytky zakryla příroda. Dnes na kopci můžete obdivovat původní polohu bývalého hradu, který nebylo tak snadné dobýt. Znatelné jsou ještě hradní příkopy, které byly zaplavovány vodou.

Existoval ještě „starší“ hrad

Některé prameny uvádějí, že ve Velkém Vřešťově byl ještě jeden „starší“ hrad. Stál jižně od obce směrem na obec Jeřičky, na kraji zalesněného svahu nad levým břehem říčky Trotiny v lokalitě nazývané „Na hradě“. Některé publikace označují tento objekt jako hrad, některé jako tvrz. Tento hrad byl pravděpodobně prvním sídlem Mutiny Vřešťovského, o němž se zmiňuje i Dalimilova kronika. Hrad pravděpodobně zanikl v průběhu první poloviny 14. století ještě před vznikem druhého hradu. Ten Mutina sám, nebo jeho potomci postavili v lokalitě dnes nazývané „Na zámku“.

STANOVIŠTĚ 4

(GPS: 50°21'12.960"N, 15°45'30.960"E)

Studánka

Když se vrátíte z výstupu na hrad znovu na cestu, pokračujete po ní směrem k lesu, který vidíte už od cesty. Dále podél rodinných domků a na křižovatce se dáte dolů úplně k lesu, kde uvidíte vjezd do Bažantnice. Když se dáte pár kroků doprava, najdete cestu kolem lesíku a rodinného domu. Po vyšlapané cestičce dojdete ke studánce.

Desítky lidí, pravidelně docházejících ke studánce pro vynikající a křišťálově čistou vodu, by vás jistě přesvědčili o opaku, ale pravdou je, že se prozatím nepodařilo prokázat léčebné ani omlazující účinky tohoto pramene. Nicméně železitá voda, vyvěrající rychlostí 80 litrů za minutu, Vás omámí svojí lahodností a přivodí myšlenky na „živou vodu“. Usedněte v blízkosti velkého vykotlaného pařezu dubu, který byl převezen ze zámeckého parku Cerekvici, zadívejte se na krásné železité usazeniny v ústí pramene a vychutnejte kouzlo tohoto romantického místa, klid a mír prýstící z nitra země.

Památník

V Háji svobody, jak se toto místo nazývá (dříve bylo udržovaným parkem), naleznete památník k desetiletému trvání československé státní samostatnosti, který zřídila tehdejší správa státních lesů. Na vyvýšeném místě je umístěn mohutný kámen s letopočtem 1918-1928, který sem byl dopraven z nedaleké obce Skála.

..... a kam Vás zavedeme dál? Co by byla vesnice bez mlýna, a proto pojděte k bodu bodu 5. K místu bývalého mlýna.

STANOVIŠTĚ 5

(GPS: 50°21'15.105"N , 15°45'23.177"E)

Starý mlýn

Je velkolepou stavbou na konci Malého Vřešťova. V roce 1930 byl majitelem mlýna Jaroslav Malý. Mlýn se dochoval bez větších přestaveb. Tehdy měl mlýn jedno kolo na svrchní vodu, průtok 0,087 m³/s, spád 4 m a dosahoval výkonu 2,8 k. K mlýnu vede náhon a z jeho tvaru lze usoudit, jaká byla jeho původní velikost. Mlýn byl postaven hned zpočátku budování vesnice, a i když dvakrát vyhořel, přesto byl vždy obnoven. V současnosti je bez technologie.

Mlýn a vodník

Každý mlýn má svého vodníka a o tom vřešťovském se traduje, že tajně

miloval místní bludičku, která dodnes pobývá v nedalekém rašeliništi v lesích Bažantnice. Bludičce se vodník líbil, ale věděla, že ho ráda mít nemůže, protože by mohl uhasit její světélko. Tak jejich láska nikdy nevykvetla.

Ale v jedné ze vzácných chvil, když se vodník škádlil s bludičkou, neposedné světýlko odskočilo do mlýnice a mlýn vyhořel. Od té doby ani starý mlynář tomuto vztahu nepřál a vodníka vyhnal k nedalekému rybníku.

Když se budete na cestě zpět k rybníku vracet potichoučku a chovat se k vodě uctivě, možná vodníka uvidíte, jak se smutně dívá směrem k lesu.

A bludička? Tu raději nehledejte, když bude chtít, ukáže se sama.

Mlýn byl posledním zastavením na naší naučné stezce **Po stopách vřešťovské krásy**. Pokračujte po kamenité cestě kolem přírodní rezervace Bažantnice, která vás zavede až na hlavní cestu. Když se dáte doprava, dojdete k vjezdu do autokempu nebo dále do obce Velký Vřešťov.

Další zajímavosti v obci

Kostel Církve Československé husitské

Je z roku 1926 a nachází se na konci obce směrem na Bílé Poličany, opodál stojí sousoší Boží trojice.

Vřešťovská bažantnice

Je situována kolem říčky Trotiny a statut přírodní rezervace má od roku 1949. V roce 1986 byla rozšířena na plochu 21 hektarů. Celé území je chráněno zejména pro zachovaný lužní les s vysokou hladinou spodní vody. Území je významné z hlediska botanického, lesnického a zoologického jako druhově bohaté stanoviště s faunou a florou typickou pro dané, dnes již mizející prostředí.